

Partidistriktsmotion: dags för rättvisa pensioner!

Dagens pensionssystem har varit i funktion i omkring 20 år. Tanken med systemet var att ersätta det äldre ATP-systemet med en modell som skulle vara både finansiellt bärkraftig över generationer men också ge pensioner omkring 60 procent av slutlönen.

Pensionerna finansieras genom avgifter på pensionsgrundande inkomster och ligger helt utanför statsbudgeten. Fördelen är att det blir robust och inte föremål för politiska debatter varje år. Men det innebär också att systemet uppfattas trögt och svårt att påverka, särskilt när orättvisorna inom systemet tilltar. I takt med att fler blir äldre och att många gör entré på arbetsmarknaden senare i livet, påverkas också finansieringen av pensionerna och kraven på att arbeta längre upp i ålder ökar. Det är en positiv sak att fler blir äldre men samtidigt måste alla oavsett yrke klara att arbeta ett helt yrkesliv. Så är det inte idag.

Dagens modell har visat sig gynna den som har arbetat heltid under lång tid, som inte varit sjukskriven eller arbetat deltid och som tillhör grupper med längre förväntad medellivslängd. Detta kan sägas vara en del av arbetslinjen, men samtidigt driver modellen på de ojämlikheter som finns i samhället. Pensionssystemet tar inte hänsyn till socioekonomiska faktorer.

Utbetalningarna, pensionen, beror på hur mycket var och en har betalat in, antalet arbetade år samt förväntad medellivslängd i varje generation. Arbetar man långt upp i ålder blir pensionen betydligt högre. Utöver denna del avsätts 2,5 procent av lön till ett fondsparande där man själv kan bestämma var pengarna ska förvaltas. PPM-systemet har visat sig locka oseriösa aktörer som med höga avgifter och skumma affärsmodeller lurat till sig stora pengar. Det stora antal fonder gör dessutom sparandet svåröverblickbart.

Det finns också ett grundskydd i systemet som utgörs av garantipension och bostadstillägg vilka är behovsprövade. Detta skydd ska ge den som är i behov ett stöd upp till ett inkomstminimum. Då systemet som ovan förklarats gynnar heltidsarbete och missgynnar deltidarbete, sjukskrivna och arbetslösa räcker inte detta skydd. Omkring 250 000 lever under EU:s fattigdomsgräns enligt Statistiska Centralbyrån. Var fjärde är en ensamstående äldre man och var tredje en ensamstående äldre kvinna. Framförallt är det kvinnor som haft lågavlönade jobb och som arbetat deltid för att kunna ta hand om hem, barn och gamla föräldrar. Oron många känner inför sin pension är stor. Vi ser ett behov av att utreda hur grundskyddet ser ut och ska utformas för att motverka fattigdom och öka rättvisan i systemet.

Pensionssystemet har visat sig förstärka orättvisorna som råder genom livet. Med den annonserade höjningen av riktålder för pension måste socialförsäkringarna reformeras så att dessa ger trygghet för äldre som närmar sig pension. Vi är dock positiva till att människor har en möjlighet att påverka sin pension, med insatser för ett hållbart arbetsliv och med reformer för att förstärka socialförsäkringarna är tanken om en pension kopplad till livsinkomst god. Däremot ska inte systemet förstärka orättvisan där vissa arbetar i tunga kroppsarbeten med ofta lägre löner som gör att man inte orkar arbeta långt upp i ålder. För att öka rättvisan behövs flera insatser. I grunden krävs reformer för ett hållbart arbetsliv och inom ramen för ett fungerande pensionssystem måste klassperspektivet vägas in. Vi ser nu hur andra länder utreder och inför system som ger den som arbetat länge i tunga yrken möjligheten att ta ut en förtidspension, i Danmark införs en ”Arne-pension”. Socialdemokraterna måste därför både driva igenom förbättringar inom ramen för sjuk- och aktivitetsersättning som ger fler äldre på arbetsmarknaden ett bättre skydd som att ta nästa steg inför en möjlighet till förtidspension för personer som arbetat i tunga jobb.

Utöver den allmänna pensionen blir tjänstepensionen allt viktigare för att höja pensionen. De allra flesta som arbetar och omfattas av kollektivavtal har rätt till tjänstepension, men cirka tio procent får inte detta. Då pensionen ska spegla livsinkomsten bör tjänstepensionen dels omfatta fler och

betalas in från första intjänade krona. Det vanliga är att tjänstepensionen räknas och betalas in från 25 år. Alla borde ha rätt till tjänstepension och i Stockholms kommun ställs krav på arbetsgivare och företag vid upphandlingar som ger anställda rätt till tjänstepension, detta borde vara en självklarhet vid alla upphandlingar.

Slutsatserna vi socialdemokrater i Stockholm drar är att dagens modell inte ger den trygghet för de många som utlovades när ATP ersattes, det är dags att göra något åt finansieringen, att fondsparandet innebär såväl en risk för den enskilde som att det byggs in en stark orättvisa vilken innebär att den som lyckas bra med sin placering men annars allt annat lika kan få en högre pension. Utöver detta är det inte acceptabelt att vårt pensionssystem förstärker ojämlikhet och orättvisor från arbetsmarknaden, vi kan inte stå upp för ett pensionssystem som tvingar tusentals äldre i fattigdom.

De senaste mandatperioderna har förbättringar i pensionssystemet genomförts. Socialdemokraterna har drivit på för att skärpa upp fondtorget, bostadstillägget har förstärkts, ”pensionärsskatten” har tagits bort och ett pensionstillägg införs. Nu är det dags att ta nästa steg och öka rättvisan. Vi vill se förbättringar för dagens och morgondagens pensionärer, vi behöver återskapa tilltron till pensionssystemet och skapa ett system som ger alla oavsett klassbakgrund en god pension.

Socialdemokraterna i Stockholm yrkar att

1. Socialdemokraterna ska verka för att pensionssystemet reformeras så att pensionerna uppgår till minst 72 procent av slutlönen
2. Socialdemokraterna ska verka för att pensionsavgifterna höjs för att garantera en bättre pension för de många samt att höjningen finansieras av staten
3. Socialdemokraterna ska verka för att PPM-systemet avskaffas och pengarna används för att finansiera en höjning av pensionerna
4. Socialdemokraterna ska verka för att pensionssystemet ska ta hänsyn till olika yrkesgruppers olika förutsättningar genom arbetslivet och öka jämlikheten mellan människor genom att ett socioekonomiskt perspektiv finnas med när pensionerna beräknas
5. Socialdemokraterna ska verka för ett pensionslyft som stärker garantipensionen samt de lägsta inkomstgrundade pensionerna till en nivå som säkrar att inga äldre lever under EU:s gräns för fattigdom
6. Socialdemokraterna ska verka för att beräkningsgrunder och regler för garantipension, äldreförsörjningsstöd samt bostadstillägg bör samtidigt ses över för att upprätthålla både en anständig levnadsnivå för samtliga äldre och bevara graden av inkomstskydd för de stora löntagargrupperna
7. Socialdemokraterna ska verka för att garantipensionen indexeras och följer löneutvecklingen
8. Socialdemokraterna ska verka för att bostadstillägget indexeras och följer prisutvecklingen
9. Socialdemokraterna ska verka för att vid upphandlingar och avtal mellan offentlig och privat verksamhet ska krav om tjänstepension finnas
10. Socialdemokraterna ska verka för att tjänstepensionen ska betalas från första intjänade kronan

11. Socialdemokraterna ska verka för att utreda möjligheten att kunna tidigarelägga pensionen för grupper som arbetat under lång tid i tunga yrken med inspiration från danska ARNE-pensionen
12. Socialdemokraterna ska verka för att socialdemokraterna ska verka för att bakomliggande inkomst ska vara grund för pensionsrättigheter även för sjukpenning och a-kassa.